

## РЕЦЕНЗИЯ

|                                                             |
|-------------------------------------------------------------|
| ЛЕСОТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ<br>ФАКУЛТЕТ ПО ГОРСКО СТОПАНСТВО |
| ПРЕДСТАВИТЕЛ НА ДИСК. НА ДАТА                               |
| ОКС-2527/02.04.2025                                         |

Върху представените материали за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“, област на висше образование 6. „Аграрни науки и ветеринарна медицина“, професионално направление „Горско стопанство“, научна специалност „Горски култури, селекция и семепроизводство“, по дисциплината „Горски култури“ за нуждите на факултет „Горско стопанство“, обявен от ЛТУ в Държавен вестник бр. 10/20.12.2024 г. Код на процедурата: FOR-P-1124-153.

**Кандидат за участие в конкурса:** доц. д-р Наско Александров Илиев

**Рецензент:** доц. д-р Ивайло Неделков Цветков, област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.5 „Горско стопанство“, научна специалност „Горски култури, селекция и семепроизводство“, пенсионер, определен за член на научното жури със заповед ЗПС–89/17.02.2025 г. на Ректора на ЛТУ.

### 1. Кратко представяне на кандидата

Доцент Наско А. Илиев е завършил специалност „Горско стопанство“ в Лесотехническия университет през 1992 година, като придобитата квалификация „Инженер по горско стопанство“ според настоящето законодателство съответства на ОКС „магистър“. През 1995 г. е избран за хоноруван асистент в катедра „Лесовъдство“ на факултет „Горско стопанство“ в ЛТУ, а от 1998 г. вече е главен асистент. През 1997 г. защитава дисертация на тема „Възможности за повишаване използването на гигантската секвоя (*Sequoiadendron giganteum* (Lindl.) Buchh.) чрез семенно и вегетативно размножаване“ и придобива ОНС „доктор“. От 2005 г. заема административна длъжност „доцент“ в катедра „Лесовъдство“. От 2016 до 2020 г. е Заместник-декан на факултет „Горско стопанство“, а от 2016 до 2024 г. е член на Академичния съвет на ЛТУ.

Доцент Наско Илиев, владее на добро ниво английски и руски език и притежава много добра компютърна грамотност. Има завършени курсове за повишаване на професионална квалификация по използване на платформите за електронно обучение Moodle и Blackboard Learn, участвал е в обучителен курс по хетеровегетативно размножаване на дървесни растения, организиран от International Plant Propagators Society (IPPS). Член е на Съюза на Лесовъдите в България (от 2009 г.), на Асоциацията за производство на декоративни растения в България, (от 2013 г.), както и бивш член на IPPS (1993 – 2015 г.).

### 2. Съответствие на подадените документи и материали на кандидата с изискваните съгласно Правилника за РАС в ЛТУ

Кандидатът доц. Наско Илиев е представил за участие в конкурса всички необходими документи, изисквани от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав в ЛТУ. Всички документи са надлежно и подробно описани в заявлението за участие в конкурса.

Сравнителната оценка на стойностите на показателите от индивидуалната справка за самооценка на кандидата показва, че те покриват или са по-високи от минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“, като сумарната оценка от постигнати точки надхвърля почти трикратно минимално изискуемата. (Виж таблицата).

| Група показатели                | Минимален брой точки, изисквани за АД „професор“ | Постигнат брой точки |
|---------------------------------|--------------------------------------------------|----------------------|
| А                               | 50                                               | 50                   |
| Б                               |                                                  |                      |
| В (сума от показатели 3 и 4)    | 100                                              | 100                  |
| Г (сума от показатели 5 до 12)  | 200                                              | 270.8                |
| Д (сума от показатели 13 до 15) | 100                                              | 855                  |
| Е (сума от показатели 16 до 22) | 100                                              | 338.3                |
| Общо                            | 550                                              | 1614.1               |

### 3. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата

Доцент Наско Илиев има повече от 26 години преподавателски стаж в ЛТУ, факултет „Горско стопанство“, катедра „Лесовъдство“, като „Асистент“, „Главен асистент“ и понастоящем „Доцент“. Като доцент е ангажиран с провеждането на лекционни курсове по „Горски култури“ за студентите редовно и задочно обучение от специалност „Горско стопанство“, ОКС „бакалавър“, както и по „Горски плантации“ за студентите редовно и задочно обучение от специалност „Горско стопанство“, ОКС „магистър“.

Бил ръководител на 26 дипломанти (15 за ОКС „бакалавър“ и 11 за ОКС „магистър“), както и научен ръководител на една задочна докторантура, приключила с успешна защита през 2019 г. Същият е участвал като член на научни журита за присъждане на АД „Главен асистент“ и ОНС „доктор“. Той е съавтор на следните учебници, учебни помагала и ръководства с учебно и практическо значение: учебник „Производство на фиданки от дървесни и храстово видове“, „Ръководство за

възстановяване и управление на крайречни горски местообитания в България“, „Ръководство за практическо възстановяване на местообитанията 91 FO и 91 EO” и „Наръчник на предприемача в горското стопанство при условията на членство на България в Европейския съюз“. Участвал е в актуализирането на 3 броя учебни програми и е бил член на две комисии по акредитация.

#### **4. Оценка на научната, научно-приложната и публикационната дейност на кандидата.**

Доцент Наско А. Илиев участва в конкурса със следните материали:

- В3. Хабилизационен труд – монография Илиев Н., Милев М., Александров П., Петкова К. 2015. „Производство на фиданки от дървесни и храстови видове”. ИК на ЛТУ, София, 331. ISBN 978-954-332-127-8;
- Г6. Издадена книга на базата на защитен дисертационен труд „Възможности за повишаване използването на гигантската секвоя (*Sequoiadendron giganteum* (Lindl.) Buchh.) `чрез семенно и вегетативно размножаване”
- Г7. Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази с научна информация - **16 бр.**
- Г8. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – **17 бр.**
- Д13. + Д14. + Д15. Цитирания – **77 бр.**
- Е17. Ръководство на успешно защитил докторант – **1 бр.**
- Е18. Участие в национални и научни или образователни проекти – **11 бр.**
- Е19,. Участие в международни научни или образователни проекти – **3 бр.**
- Е20. Ръководство на национален научен или образователен проект – **2 бр.**
- Е22. Публикуван университетски учебник или учебник, който се използва в училищната мрежа – **1 бр.**

В допълнение, следва да се отбележи участието на кандидата в следните професионални активности, изяви и експертни дейности:

- ✓ Изготвяне на две ръководства с практическо значение;
- ✓ Участие в конференции и научни събития – Регистрирани са участия в 9 международни конференции, една национална конференция и един регионален научен семинар.
- ✓ Кандидатът е бил координатор на два съвместни договора с разсадници в Англия и Германия за прием и обучение на студенти; Бил е консултант на изпълнение на дейности по проект от програма Life, изпълняван от Югозападно горско предприятие; Бил е член

на Организационния комитет за провеждането на Национална студентска конференция (2018) и Международна научна конференция (2020); Член е на Консултативния съвет към Дирекцията на Национален парк „Витоша“; Бил е член на комисия за изготвяне на експертна оценка във връзка с фитосанитарното състояние на растителни обекти в гр. Банско (2021); Участник е в Експертен технико-икономически съвет, организиран от ИАГ във връзка с отчет по договор, финансиран от Агенцията (2011); Участник е в работна среща-дискусия за обсъждане на актуални въпроси по възстановяването на гори, увредени от болести, вредители, пожари и други природни въздействия (2017). Участвал е в изготвянето на два подзаконовни нормативни документи: „Наредба 4 за регистрация на горските разсадници - държавна собственост“ и „Стандарт в производството и търговията с декоративни растения в България“.

#### **4.1. Участие в научни, научно-приложни и образователни проекти**

Като член на работен колектив доц. Наско Илиев е участвал в 4 бр. проекти, финансирани от НИС на ЛТУ, в 2 бр. проекти, финансирани от фонд „Научни изследвания“, в един проект, финансиран от ИАГ и в един проект, финансиран от друг външен възложител. Участвал е и в реализацията на три международни проекта (един регионален и два билатерални). Освен изброените, участвал е в проект за „Повишаване на практическите знания в областта на селското и горското стопанство“, финансиран от Програмата за селските райони, както и в изпълнение на дейност „Разпространение на резултати“ от проект „Подкрепа на развитието на научния капацитет в ЛТУ“, финансиран от Оперативна програма „Наука за образование и интелигентен растеж“. Ръководител е на един проект, финансиран от НИС на ЛТУ. Участник е в реализирането на инфраструктурен проект по изграждане на лаборатория по биотехнологии и молекулярна биология в ЛТУ.

#### **4.2. Характеристика на публикуваните научни резултати**

За участие в конкурса доц. Н. Илиев е представил общо една монография, една книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ и 33 броя научни публикации. От последните 16 бр. са в издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (само една е в списание с импакт-фактор!), а останалите 17 бр. са в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томовете. Една от изброените публикации е самостоятелна, а в останалите е съавтор, като с един съавтор са 9 бр., с двама - 14 бр., с трима и повече – 9 бр. В 12 бр. от съавторските публикации доц. Н. Илиев е първи автор, в 13 бр. е втори

автор, а в останалите - трети или следващ такъв. От публикациите 7 бр. са издадени на български език, а останалите 26 са на английски език.

Следва да се отбележи, че включването на публикацията от “Advances in Bulgarian Science” (Г7.3) в списъка с такива от категория Г7 е неприемливо, тъй като самият издател (НАЦИД) отбелязва, че материалите се публикуват във вида, предоставен от авторите и без допълнителна редакция ([https://nacid.bg/Periodical/Advances/NACID\\_Advances\\_in\\_Bulgarian\\_Science-1-2012.pdf](https://nacid.bg/Periodical/Advances/NACID_Advances_in_Bulgarian_Science-1-2012.pdf)).

#### **4.3. Отражение на научната дейност на кандидата в литературата (цитируемост)**

От представената справка е видно, че научната продукция на кандидата е цитирана общо 77 пъти, от които 37 бр. са цитиранията в научни издания, реферирани и индексирани в световно известни бази данни с научна информация или монографии и колективни томове, 20 бр. в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 20 бр. в нереферирани списания с научно рецензиране. Многократно надвишеният минимален брой на изискуеми цитирания показва важността и значимостта на тематиката, покриваща научните интереси на кандидата.

#### **4.4. Приноси в трудовете на кандидата (научни, научно-приложни, приложни)**

##### **Научни приноси**

- ✓ Съавторство в изготвянето на университетски учебник „Горски култури. Горско семепроизводство“. Учебникът е богато онагледен, като при написването са използвани 254 литературни източника. За първи път е представена актуална класификация на посевните материали съобразно трайността им заедно с възможностите за съхранение на новообособени групи – полусухи и влажни посевни материали на видове от тропиците. Съвременна трактовка е получил и въпросът за дългосрочното съхраняване на посевните материали;
- ✓ Принос от научно-методично естество е разработването на въпроса за перспективите на горското семепроизводство в страната, направено след обстоен анализ на Националната семенна база и семедобивни центрове;
- ✓ Съществен принос е участието в разработването на методологии за микроразмножаване на планински ясен (*Fr. exselsior* L.) и явор (*A. pseudoplatanus* L.).

##### **Научно-приложни приноси**

- ✓ За първи път е осъществено цялостно проучване на източниците на репродуктивни материали от шестил (*A. platanoides* L.), включени в Националния регистър на горската семепроизводствена база в България;
- ✓ За първи път в страната са проучени посевните качества на семена от платановлистна стеркулия (*Sterculia platanifolia* L.);
- ✓ Проучени са посевните качества и характера на семенния покой при семената от порядко разпространени и използвани видове (*A. platnoides* L. *Pr. Avium* L., *A. pseudoplatanus* L.);
- ✓ Редица приноси са свързани с проучвания в сферата на вегетативното размножаване на дървесни и храстови видове: 1) За първи път е осъществен опит за вегетативно размножаване и реинтродукция на обикновен тис (*T. baccata* L.) в естествени местообитания в Странджа и Витоша; 2) Предложена е методика за успешно вкореняване на етиолирани/деетиолирани резници от явор (*A. pseudoplatanus*) в комбинация с дългосрочно третиране с индолилмаслена киселина (ИМК); 3) Проследено е влиянието на типа и концентрацията на използвания ауксин, генотипа на донорното растение и сроковете за добиване на резници върху качеството на формираната коренова система при три култивара на *Chamaecyparis lawsoniana* A. Murray bis Parl.; 4) Показано е, че в зависимост от морфометричните параметри на присадката, калема и избрания метод, може да се реализира успешно присаждане през активни фенофази, какъвто е летния период (*Prunus avium* L., *A. platanoides* L., *A. pseudoplatanus* L.); 5) За първи път е реализирано успешно присаждане чрез копулация на два култивара люляк (*S. vulgaris* L.) върху подложка от *Ligustrum ovalifolium* Hassk.; 6) При обикновения кестен (*Castanea sativa* Mill.) е постигнат висок процент на прихващане при присаждане на страничен изрез в началото на вегетацията, което предлага конкурентна алтернатива на обичайно практикуваното през есента присаждане посредством окулация;
- ✓ Проучено е влиянието на определени селективни хербициди върху семенични и вегетативни фиданки от североамерикански хибридни тополи (*Populus* spp.), черен бор (*P. nigra* J.F. Arn.), атласки кедър (*C. atlantica* L.) и цер (*Q. cerris* L.), което очертава насоки за използването им в лесокulturната практика;
- ✓ Изготвен е обзор върху историческото развитие на залесяванията в страната;
- ✓ Осъществено е мащабно проучване на състоянието, растежа и производителността на съществуващите горски култури с доминиращо участие на обикновена череша, шестил и явор в страната при което е доказано, че въпросните видове могат да формират устойчиви чисти насаждения;

- ✓ За първи път е представена концептуална и теоретична рамка за разработване на единна методология за количествена оценка на конкурентоспособността на горските компании в България;
- ✓ Осъществени са пионерни проучвания върху ефекта от използването на механични протектори върху оцеляването, растежа по височина и диаметър при фиданки от широколистни и иглолистни дървесни видове.
- ✓ Реализирано е участие в дейности по популяризиране на обучението по агролесовъдство като съвременна форма на устойчиво земеползване, вкл. разработване на учебни пособия, програма за лекционен курс и др.

### **Приложни приноси**

- ✓ Ключов принос е отпечатаната в съавторство монография „Производство на фиданки от дървесни и храстови видове“. Тематично изданието е най-мощното, разработено от български автори. То включва 218 дървесни и храстови вида от 111 рода, онагледени с 158 фигури и списък от 481 броя използвани литературни източници. В монографията редица практически аспекти и технологични възможности за производство на фиданки от дървесни и храстови видове в разсадникови условия са разгледани обстойно в светлината на съвременното научно знание;
- ✓ Направен е задълбочен анализ на разпространението на бялата акация (*R. pseudoacacia* L.) в страната (заети площи, възрастова структура на насажденията, технология на залесяванията, стопанисване, заболявания и вредители и начините за борба с тях). Проучени са семепроизводствените източници от бяла акация. Анализирано е производството на семена, посевните им качества и ефекта от прилаганите предпосевни подготовки;
- ✓ Направен е опит за цялостен обзор на лесокултурните практики при обикновения явор въз основа на сравнителен анализ на съществуващата база данни за естествените насаждения и горски култури от вида в страната.

### **5. Оценка на личния принос на кандидата**

В самостоятелните публикации и тези, в които кандидатът е първи автор, личният принос е доминиращ. В съавторските публикации приносът на кандидата презумптивно е равноценен с този на останалите автори, освен в случаите, когато е отбелязано друго.

### **6. Критични бележки и препоръки**

Нямам съществени критични бележки по отношение на представената за конкурса документация. Препоръките ми са в няколко аспекта: 1) Проява на по-голяма активност при подготовката и ръководството на изследователски проекти както и целеви усилия за участие в подобни проекти в колаборация с престижни институции от чужбина; 2) Повишаване качеството на публикационната дейност, което би позволило подобряване параметрите на наукометричния му профил в световноизвестните бази данни за научна информация (Web of Science, Scopus), респ. по-добра международна разпознаваемост; 3) Реализиране на значимия научно-преподавателски опит в бъдещо ръководство на по-голям брой докторанти.

## **7. Лични впечатления**

Личните ми впечатления за доц. Наско Илиев са от средата на 90-те години, когато в лабораторията по „Тъканни култури“ на Институт за гората работихме с колеги от ЛТУ по реализирането на съвместен проект, финансиран от фонд „Научни изследвания“. В колегиалните си отношения доц. Наско Илиев винаги се отличавал с добронамереност, коректност и лоялност, а в работата си с целенасоченост, добросъвестност и отговорност. Спомените ми от времето на съвместно членство в Източноевропейския клон на асоциацията на растениевъдите (IPPS) са, че кандидатът притежава много добри комуникативни и организационни умения.

## **8. Заключение**

Кандидатът по конкурса доц. Наско А. Илиев убедително покрива минимума от национални изисквания, заложи в ЗРАСРБ, Правилника за приложение на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав в ЛТУ за заемане на академичната длъжност „професор“, което е видно от представените документи.

Във връзка с по-горе посоченото, предлагам доц. д-р Наско Илиев да бъде избран да заеме административната длъжност „професор“ в област на висше образование 6. „Аграрни науки и ветеринарна медицина“, професионално направление 6.5 „Горско стопанство“, научна специалност „Горски култури, селекция и семепроизводство“ по учебната дисциплина „Горски култури“.

Дата: 2 април 2025 г.

гр. София

Рецензент:

/доц. д-р Ивайло Н. Цветков/